

לך לך - כורת הברית

בסיום הפרשה התורה מספרת שבהיות אברהם בן תשעים ותשע שנים נגלה אליו הקב"ה ואמר לו: "אני אל שדי התהלך לפני והיה תמים" (בראשית יז, א), ומפרש רש"י "התהלך לפני במצות מילה, ובדבר הזה תהיה תמים, שכל זמן שהערלה בך אתה בעל מום לפני". ודבריו הקדושים מיוסדים על דברי חז"ל (נדריים לא, ב) שלמדו מהפסוק הנזכר ש"גדולה מילה, שכל המצוות שעשה אברהם אבינו לא נקרא שלם עד שמל את עצמו". אלא שצריך להבין, מדוע התורה מזכירה בענין מצות המילה דוקא את השם שדי"י ("אני אל שדי"י), ולא שם קדוש אחר?

הדבר יבואר על פי דברי האריז"ל (טעמי המצוות סו"פ לך לך) שבגופו של האדם חתום השם שדי"י, כי כשהאדם זוקף את זרועותיו ומעמידם בשני צידי ראשו נעשית שם כעין צורת האות ש', וכשהוא פושט את זרועו לצד, הרי שביחד עם כתפו וצלע גופו נעשית כעין צורת האות ד', ובשעה שהאדם נימול ומסירים מבשרו את הערלה ומתגלה העטרה, היא כעין צורת האות י', ובזה נשלם השם שדי"י. ומכיון שדוקא על ידי מצות המילה נשלמת באדם צורת השם הקדוש שדי"י, לכן דוקא שם זה נזכר בענין מצות המילה.

ויש להוסיף על כך, כי מצינו לחז"ל (חגיגה יב, א) שאמרו שבשעה שברא הקב"ה את העולם היה העולם מרחיב והולך עד שגער בו הקב"ה והעמידו... והיינו דאמר ריש לקיש מאי דכתיב "אני אל שדי"י" (בראשית יז, א. שם לה, יא), אני הוא שאמרתי לעולם די". נמצא לפי דבריהם הקדושים שהשם שדי"י מורה על מידת ההסתפקות, כלומר שדי במה שנברא עד כה ואין צורך ביותר מזה. והרי מקור כל היצרים והתאוות, כתאות העריות וכן תאות הממון וכו', הוא רצון ורדיפת האדם להשיג עוד ועוד תאוות ולא להסתפק במה שנתן לו ה', וכאשר האדם נימול ונחקק בו השם שדי"י, נכנסת בו מידת הסתפקות, והוא מקבל כח להתגבר על יצרו ולומר לתאוותיו די. ורמז נאה לכך, שהרי סופי התיבות של מילוי תיבת 'יצר' (יו"ד צד"י רי"ש) הן שדי"י, כי בכח שם קדוש זה לומר לכל תאוותיו ויצריו של האדם די.

וכמו שבפתח הבית יש מזוזה שכתוב עליה השם שדי"י, וסגולתה להבריח מן הבית את כל המזיקים למניהם, ולהגן על הבית מכל פגע, וכשהאדם מנשק את המזוזה קודם יציאתו מהבית בכוונה גדולה השם שדי"י שבמזוזה מאיר עליו ואומר די ליצרו הרע, כעין זה ממש יש גם בגוף האדם את האות ברית קודש המשלימה את השם שדי"י שבגופו כנ"ל, וכל זמן שאות זו קדושה וטהורה ושמורה מכל פגע, מגינה היא על האדם מכל פגע, ושום מזיק שבעולם, בין גשמי ובין רוחני, לא יכול להתקרב אליו להזיקו.

ועל השומר בריתו נאמר: "ועתה כה אמר ה' בוראך יעקב ויוצרך ישראל, אל תירא כי גאלתיך, קראתי בשמך לי אתה, כי תעבור במים אתך אני, ובנהרות לא ישטפוך, כי תלך במו אש לא תכוה, ולהבה לא תבער בך" (ישעיה מג, א-ב). אך אם ח"ו האדם פוגם באות הקדוש ולא שומר על קדושתו כראוי,

מסתלקת ממנו האות י' שבגופו, ונותר הוא רק עם האותיות שד', וממילא חשוף הוא לכל מיני סכנות ופגעים, בבחינת "אזהר ליום כי קרוב יום ה' וכשד משדי יבוא" (יואל א, טו), ה' ישמרנו ויצילנו. וזהו שכתב רה"ק ר' צדוק הכהן מלובלין (צדקת הצדיק אות צו) שהטעם שניצל עוג מלך הבשן מהמבול בלא תיבה כלל, הוא משום שעוג לא פגם בבירתו כשאר בני דור המבול, ולכן היה ראוי לנס גדול שכזה.

ומבואר בזוהר הק' (פר' חוקת קפד, א) שכשבא משה רבנו להילחם בעוג מלך הבשן, משה פחד ממנו מאוד, כיון שעוג היה מבני ביתו של אברהם אבינו ע"ה, וכשמל אברהם את כל אנשי ביתו (כמסופר בסיום פרשתנו) מל גם את עוג, וחשש משה רבנו שמכיון שקדושת הברית של עוג גדולה עד מאוד בודאי לא יוכל לו, עד שאמר הקב"ה למשה: "אל תירא אותו" (במדבר כא, ה), והיינו שלא ירא מאות הברית שלו ("אותו" מלשון אות שלו) כיון שמאז שמל אותו אברהם כבר הספיק לפגום באות הקדוש, וממילא הוסרה ממנו השמירה וראוי הוא להעקר מן העולם.

ועל כן מחוייב כל אדם להרבות בתפילות ותחינות לה' שיזכו כל יוצאי חלציו לשמור על קדושתם כראוי, ולא יבואו לידי פגם ח"ו, וכן ישגיח על ילדיו בעינא פקיא, ויבדוק היטב שהם נוהגים בקדושה גדולה ובצניעות רבה בכל דרכיהם, ובזה יזכה שיהיו כל יוצאי חלציו בבחינת "ילדים אשר אין בהם כל מאום, וטובי מראה, ומשכילים בכל חכמה, וידעי דעת, ומביני מדע, ואשר כח בהם לעמוד בהיכל המלך" (דניאל א, ד) מלכו של עולם, וירוהו מהם רוב נחת.

